

ОРГАНІЗАЦІЙНА СКЛАДОВА ЧАСТИНА СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ США

У статті розглядаються деякі аспекти організаційної складової частини системи вищої освіти США. Йдеться про державні або приватні університети, коледжі вільних мистецтв, громадські або некомерційні коледжі. Наводяться дані статистики стосовно рейтингу університетів усього світу. Коледжі та університети в США розглянуто з точки зору цілей: деякі з них можуть зробити акцент на професійну, ділову, інженерну чи технічну, навчальні плани або на навчальні плани гуманітарних наук. Описано ступені, які отримують випускники вищих навчальних закладів США (асоційований ступінь, ступінь бакалавра гуманітарних наук і бакалавра природничих наук, ступінь магістра, докторський ступінь). Виокремлені деякі типи установ, які забезпечують отримання дипломів у США. Описані критерії, за якими оцінюють університети та коледжі акредитаційні відомства. Наведено класифікацію університетів залежно від переважання ступенів, що надаються.

Ключові слова: вища освіта в США, післяшкільна освіта, спеціалізована освіта, коледжі та університети в США, акредитаційна організація, дипломи США, асоційований ступінь, ступінь бакалавра, ступінь магістра, докторський ступінь.

Потужна науково-дослідна база та достатнє фінансування зробили елітні коледжі та університети Америки найпрестижнішими у світі [1]. Що ж робить їх особливо привабливими для міжнародних студентів, професорів та дослідників у пошуках академічної досконалості?

Питання американської вищої освіти перебуває в центрі уваги як зарубіжних учених (Г. Бартон, Г. Бредлі, Х. Гарднер, Х. Гоман, Д. Гопкінс, П. Джарвіс, М. Еліот, Дж. Крейс, К. Мінні, П. Петерсон, К. Річмонд, М. Спілбек, С. Френе, П. Хадсон, П. Хьорст), так і українських науковців (Л. Віннікова, О. Пономарьова, С. Романова, С. Синенко). Дослідники одностайні у висновку, що в нових соціально-економічних умовах зарубіжна вища школа, за умов напрацювання позитивного досвіду, нині перманентно вдосконалюється. Тому повсякчасно виникає проблема узагальнення та підсумовування тих процесів, що відбувається у світовій вищій освіті, зокрема американській.

Мета статті полягає у висвітленні окремих аспектів організаційної складової системи вищої освіти США.

Вища освіта в США є факультативним заключним етапом офіційної освіти після закінчення середньої освіти. Вищу освіту, що також називається післяшкільною освітою або спеціалізованою освітою, найчастіше можна отримати в одній із 4726 установ (3 026 – 4-річних та 1700 – 2-річних), що мають IV ступінь. У 2014–2015 років загальна кількість зменшилася до 4,627 установ [3; 6]. Йдеться про державні або приватні університети, коледжі вільних мистецтв, громадські або некомерційні коледжі. Університет, як правило, пропонує повний бакалаврський курс навчання, який дає ступінь бакалавра, а також програми, що ведуть до вищих ступенів.

За даними статистики, стосовно рейтингу університетів всього світу США займають перше місце. Країна може похвалитися сім'ю з десяти місць, більшою половиною (27) з 50 найкращих місць для навчання та загалом 72 установами з 200 найкращих. США має більш ніж удвічі більшу кількість університетів, представлених у топ-200 як найближчий суперник, Великобританії, яка, у свою чергу, нараховує 29 установ.

За словами Філіпа Альтбаха, директора Центру міжнародної вищої освіти Бостонського коледжу, США досягають високого рейтингу завдяки розумінню важливості існування дослідницького університету; дослідницькі інститути нагороджують академічний персонал за продуктивність і мають інфраструктуру для підтримки своїх учених.

США займає п'ять найкращих місць у глобальних рейтингах. Гарвардський університет є першим, а потім йдуть Каліфорнійський технологічний інститут, Массачусетський технологічний інститут, Стенфордський університет і Принстонський університет.

Як одна нація може переважно володіти глобальною вищою освітою? Американська академічна заробітна плата в США є високою за світовими стандартами, і космополітична атмосфера в провідних університетах допомагає переманити найкращих і найяскравіших зі всього світу.

За незалежними даними від Thomson Reuters, США витрачає вдвічі більше коштів на вищу освіту, ніж їх конкуренти. Як частку валового внутрішнього продукту вона витрачає 3,1 % в порівнянні з 1,5 %, зареєстрованих країн Організації економічного співробітництва та розвитку. Організація об'єднує 34 найбільш економічно розвинених країн світу – більшість держав Європейського Союзу, США, Австралію, Швейцарію, Норвегію, Південну Корею, Японію та інші.

У 2010 році в США навчалось 21 мільйона студентів у вищих навчальних закладах, що становить приблизно 5,7 % від загальної кількості населення [7]. Понад 13 мільйонів цих студентів були зараховані на стаціонар, що говорить про надзвичайну важливість одержання вищої освіти в країні.

Американське Міністерство Освіти здійснило опитування 15 000 учнів середніх шкіл у 2002 році і через 10 років знову, у 2012 році, коли учням стало 27 років, і виявило, що 84 % 27-річних бувших учнів отримали освіту в коледжах і лише 34 % отримали ступінь бакалавра або магістра ; 79 % брали в борг певну суму

коштів для навчання у коледжі, а 55 % – 10 000 доларів; ті студенти, які призупинили навчання в коледжі, в подальшому житті втричі частіше ставали безробітними, аніж ті, які завершили навчання [4].

Коледжі та університети в США різняться з точки зору цілей: деякі з них можуть зробити акцент на професійну, ділову, інженерну чи технічну навчальні плани (наприклад, політехнічні та ленд-грант університети), тоді як інші можуть надати перевагу навчальним планам гуманітарних наук. Багато університетів поєднують частину або все перераховане вище і стають універсальним університетом. У США термін “коледж” відносять до одного з трьох типів навчальних закладів: автономного вищого навчального закладу вищої освіти, який не є складовим університету, в тому числі 1) громадські коледжі, 2) коледжі вільних мистецтв (Liberal Arts Colleges), 3) коледж в університеті, в основному студентський інститут університету. На відміну від коледжів та університетів інших частин світу, автономний коледж є справді автономним, не є частиною університету, а також не є філією університету.

Майже всі коледжі та університети навчають як чоловіків, так і жінок.

Вища освіта призвела до створення незалежних від уряду акредитаційних організацій, щоб гарантувати якість конкуруючих установ, які надають ступені. Акредитаційні відомства оцінюють університети та коледжі за такими критеріями, як академічна якість, якість їхніх бібліотек, видавничі звіти факультету, акредитаційний рівень, яким вони володіють, та їх фінансова спроможність. Акредитуючі агентства зазнавали критику через конфлікти інтересів, що призводили до очікувано-позитивних результатів [8]. Існують неакредитовані установи, такі як Біблійні коледжі (Bible colleges), але студенти, які навчаються в них, не мають права на отримання федеральних позик.

Перед більш детальним оглядом видів установ США, які надають можливість отримати вищу освіту, доцільно розглянути ступені, які отримують випускники вищих навчальних закладів.

Існує чотири види дипломів США.

1. Асоційований ступінь (Associate degree). Цей ступінь надають університети або коледжі після завершення двох років навчання. Існує три різновиди цього ступеня: асоційований ступінь у галузі гуманітарних наук (Associate of Arts / A. A.), асоційований ступінь у галузі природничих наук (Associate of Science / A. S.), асоційований ступінь у галузі прикладних наук (Associate in Applied Science / A. A. S.). Перші два ступені передбачають завершення дворічної програми, навчальний план якої схожий із програмами перших двох курсів університету.

Ступінь A. A. S. одержують ті, хто закінчив технічну або професійну програму навчання. Асоційований ступінь надає право продовжити навчання або працевлаштуватися за фахом.

2. Ступінь бакалавра (Bachelor degree) одержують студенти, які провчилися чотири роки і отримали певну кількість кредитів. Кредит – це одиниця виміру навчального навантаження студентів. Існує декілька видів цього ступеня, але найбільш відомим є ступінь бакалавра гуманітарних наук (Bachelor of Arts / B. A.) і бакалавра природничих наук (Bachelor of Science / B. S.). Бакалавр гуманітарних наук зазвичай присвоюється у сферах філології, соціальних наук, у галузі гуманітарних наук, мистецтва та інше. Ступінь бакалавра природничих наук присуджують у сферах математичних, інженерних наук, у галузі хімії та біології тощо. Опанувавши такі дисципліни, як економіка, менеджмент, психологія можна отримати як ступінь бакалавра гуманітарних наук, так і ступінь бакалавра природничих наук. Усе залежить від спрямованості навчання.

3. Ступінь магістра (Master degree). Ступінь магістра можна одержати тільки в тих університетах, що мають необхідну сертифікацію. Термін навчання складає два роки, обов'язково після бакалаврату. Розрізняють академічний та професійний ступені магістра. У сфері гуманітарних наук отримують Master of Arts (M. A.) та в технічній сфері – Master of Science (M. S.). Отримавши академічний ступінь, магістр може продовжити навчання в аспірантурі з метою отримання ступеня доктора. Після професійного ступеня магістра не передбачено отримання ступеня доктора. Серед прикладів професійного ступеня знаходимо більш вузькі спеціалізації: магістр Соціальної роботи (MSW), Магістр Освіти (M. Ed.), Магістр Ділового Адміністрування (MBA), Магістр Громадського Адміністрування (MPA), Магістр Громадської політики (MPP) Магістр Образотворчого Мистецтва (MFA) тощо.

4. Докторські ступені (Doctor degree). У США докторські ступені можна отримати після магістратури і бакалаврату. Складає відмінність лише термін навчання: після магістратури необхідно навчатись 3 роки, а після бакалаврату – 4-5 і більше років. Розрізняють такі ступені доктора: Doctor of Philosophy / Ph. D – в галузі мистецтв, гуманітарних і технічних наук; Doctor of Education / Ed. D. – в галузі освіти; Doctor of Business Administration / D. B. A. – у сфері Бізнес Адміністрування. Навчання в докторантурі передбачає самостійну роботу над дослідженням, які ведуть до захисту докторської дисертації.

Розглянувши ступені, які отримують студенти США, доцільно описати типи установ, які забезпечують отримання дипломів. Отже, так звані громадські коледжі (Community colleges).

Громадські коледжі часто, хоча і не завжди, є дворічними коледжами. Вони забезпечують відкритий доступ на навчання, з порівняно низькою платою за навчання, аніж у державних або приватних школах.

Випускники отримують асоційований ступінь – такий, як асоційований ступінь у галузі гуманітарних наук (A. A.). Багато студентів одержують асоційований ступінь у дворічній установі, перш ніж перейти до чотирирічного навчального закладу для завершення навчання за ступенем бакалавра [2].

Чотирирічні коледжі зазвичай налічують велику кількість студентів, пропонують більшу кількість досліджень та надають ступінь бакалавра (найчастіше бакалавра гуманітарних наук (B. A.) або бакалавра

природничих наук (B. S.)). Це, перш за все, коледжі вільних мистецтв (Liberal Arts Colleges), або коледжі університету, що надають ступені бакалавра, наприклад, Гарвардський коледж (Harvard College) та Йельський коледж (Yale College).

Деякі штати США (наприклад, Вашингтон) зараз пропонують вищу освіту в деяких "коледжах", які раніше називалися "громадськими коледжами". Підвищення статусу відбувається завдяки співпраці громадського коледжа та місцевого університету. Існують дві основні відмінності між коледжами та громадськими коледжами, які виникли завдяки такій співпраці. Перша полягає в більшому дотриманні стандартизації навчальних програм та рекомендацій у коледжах, притаманних університетам, що збільшує можливості переведення кредитів із коледжів у державні університети. Мета у створенні таких коледжів полягає в тому, щоб максимально збільшити кількість переданих кредитів, оскільки недостатня кількість кредитів змушувала студентів брати надлишкові курси, платити додатково за навчання.

Друга відмінність полягає в тому, що перейменовані коледжі в співпраці з університетом можуть пропонувати курси, характерні для університетів. Деякі коледжі навіть йдуть настільки далеко, що їм надається право видавати спеціалізовані дипломи бакалавра від імені університету.

Наступний тип навчального закладу, що пропонує отримати вищу освіту, є коледж вільних мистецтв (Liberal Arts Colleges). Такі чотирирічні навчальні заклади США роблять акцент на вивченні вільних мистецтв. Вільні мистецтва (від лат. *Artēs liberālēs*) – назва навчальних предметів, які надають загальні, а не професійні знання. Історично сім вільних мистецтв поділялися на дві групи: на тривіум (граматика, риторика, діалектика (логіка) та квадрівіум (арифметика, геометрія, астрономія і музика). У сучасних коледжах поняття "вільні мистецтва" передбачає надання неспеціальної або непрофесійної освіти, яка включає вивчення мов, літератури, математики, історії тощо. Такі коледжі сприяють створенню високого рівня взаємодії викладачів та студентів, у центрі яких є заняття денної форми навчання. Більшість таких коледжів є приватними установами. Деякі пропонують експериментальні навчальні програми, такі як коледж Хемпшир (Hampshire College), коледж Белоїт (Beloit College), коледж Бард (Bard College) в Саймонс Рок, коледж Питцер (Pitzer College), коледж Сара Лоуренс (Sarah Lawrence College), коледж Гріннелл (Grinnell College), Беннінгтонський коледж (Bennington College), Новий коледж Флориди (New College of Florida) і Рід коледж (Reed College).

Технічні школи теж мають повноваження надавати вищу освіту, акцент ставлять на набутті технічних навичок, насамперед із метою працевлаштування. Ну і звичайно, не можна не розглянути університети, які є науково-орієнтованими навчальними закладами, що забезпечують отримання як ступеня бакалавра, так і магістра та доктора. З історичних причин деякі університети, такі як Бостонський коледж (Boston College), Дартмутський коледж (Dartmouth College) та Коледж Вільяма і Марії (College of William & Mary), коледж Чарльстона (College of Charleston), замість "університету" зберегли термін "коледж". Випускні програми надають різноманітні ступені магістра (магістр у сфері гуманітарних наук (MA), магістр у технічній сфері наук (MS), магістр ділового адміністрування (MBA) або магістр образотворчого мистецтва (MFA)), окрім ступенів докторів наук, таких як Ph. D.

Класифікація вищих навчальних закладів за Карнегі розрізняє університети залежно від переважання ступенів, що надаються [1]. При деяких університетах функціонують професійні школи. Це можуть бути школи для журналістів, бізнес-школи, медичні школи.

Загальноприйнятою практикою є посилання на різні навчальні заклади всередині університетів, як коледжів чи шкіл, які називаються поза межами США як факультети. Деякі коледжі можуть бути розділені на кафедри, в тому числі кафедру антропології в коледжі ліберальних мистецтв і наук, в рамках великого університету. Кілька університетів вживають термін "коледж" як назви академічних організацій.

Наприклад, Університет Пердью складається з кількох коледжів, серед яких – Коледж сільського господарства та Інженерний коледж. Коледж сільського господарства складається з відділів, таких як Департамент агрономії або Департамент ентомології, тоді як Інженерний коледж ділиться на школи електротехніки, які зараховують більше студентів, аніж деякі з коледжів.

Розглядаючи структуру підготовки фахівців аграрної галузі до професійної самореалізації, доходимо висновку, що американська університетська система в основному децентралізована. Державні університети управляються окремими штатами. Федеральний уряд прямо не регулює університети. Однак він може запропонувати федеральні гранти, а будь-яка установа, яка отримує федеральний фонд, повинна засвідчити, що вона прийняла та запровадила програму профілактики наркоманії, яка відповідає федеральним правилам [9]. Кожен штат підтримує принаймні один державний університет, а кілька штатів водночас можуть підтримувати і ще більше. Наприклад, у Каліфорнії існує три системи державних вищих навчальних закладів: Каліфорнійський університет (University of California) нараховує 10 кампусів, Каліфорнійський державний університет штату Каліфорнія (California State University) – 23 кампуса, а також каліфорнійський університет штату Каліфорнія (California Community Colleges System) – 112 кампусів. У державних університетах часто предмети викладають студенти старших курсів для молодших, переважно аспіранти. Племінні коледжі, що працювали на заповідниках індіанців у деяких федерально визнаних племенах, також є державними установами.

Висновки. Отже, організаційна складова частина системи вищої освіти США характеризується високою різноманітністю і вважається, на думку вчених, найпрогресивнішою у всьому світі.

Використана література:

1. "Basic Classification Technical Details". Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching. n.d. Retrieved 2007-03-20
2. Beth Frerking, Community Colleges: For Achievers, a New Destination, The New York Times, April 22, 2007.
3. "Digest of Education Statistics, 2015". Nces.ed.gov. Retrieved 18 October 2017.
4. "Education Longitudinal Study of 2002 (ELS:2002): A First Look at 2002 High School Sophomores 10 Years Later First Look" (PDF). NCES 2014-363. U. S. DEPARTMENT OF EDUCATION. January 2014. Retrieved 23 May 2014.
5. Phil Baty (16 September 2010). "The World University Rankings: Measure by measure: the US is the best of the best". TSL Education Ltd. Retrieved 12 December 2012.
6. National Center for Education Statistics (December 2012). "Table 5 Number of educational institutions, by level and control of institution: Selected years, 1980-81 through 2010-11". U. S. Department of Education. Retrieved 21 May 2014.
7. NCES (2014). "Degree-granting postsecondary institutions, by control and level of institution: Selected years, 1949-50 through 2012-13". U. S. Department of Education. Retrieved 1 April 2015.
8. "Not Impartial : Examining Accreditation Commissioners' Conflicts of Interest" (PDF). Economics21.org. Retrieved 18 October 2017
9. Yoder, Dezae (February 25, 2013). "Marijuana illegal on campus despite Amendment 64".

References:

1. "Basic Classification Technical Details". Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching. n.d. Retrieved 2007-03-20.
2. Beth Frerking, Community Colleges: For Achievers, a New Destination, The New York Times, April 22, 2007.
3. "Digest of Education Statistics, 2015". Nces.ed.gov. Retrieved 18 October 2017.
4. "Education Longitudinal Study of 2002 (ELS:2002): A First Look at 2002 High School Sophomores 10 Years Later First Look" (PDF). NCES 2014-363. U. S. DEPARTMENT OF EDUCATION. January 2014. Retrieved 23 May 2014.
5. Phil Baty (16 September 2010). "The World University Rankings: Measure by measure: the US is the best of the best". TSL Education Ltd. Retrieved 12 December 2012.
6. National Center for Education Statistics (December 2012). "Table 5 Number of educational institutions, by level and control of institution: Selected years, 1980-81 through 2010-11". U. S. Department of Education. Retrieved 21 May 2014.
7. NCES (2014). "Degree-granting postsecondary institutions, by control and level of institution: Selected years, 1949-50 through 2012-13". U. S. Department of Education. Retrieved 1 April 2015.
8. "Not Impartial : Examining Accreditation Commissioners' Conflicts of Interest" (PDF). Economics21.org. Retrieved 18 October 2017.
9. Yoder, Dezae (February 25, 2013). "Marijuana illegal on campus despite Amendment 64".

Гаврилюк Н. М. Организационная составляющая системы высшего образования США

В статье рассматриваются некоторые аспекты организационной составляющей системы высшего образования США. Речь идет об государственных или частных университетах, колледжах свободных искусств, общественных или некоммерческих колледжах. Приводятся данные статистики о рейтинге университетов всего мира. Колледжи и университеты в США рассмотрены с точки зрения целей: некоторые из них могут сделать акцент на профессиональную, деловую, инженерную или техническую цель, учебные планы или на учебные планы гуманитарных наук. Описаны степени, которые получают выпускники высших учебных заведений США (ассоциированная степень, степень бакалавра гуманитарных наук и бакалавра естественных наук, степень магистра, докторская степень). Выделены некоторые типы учреждений, обеспечивающие получение дипломов в США. Описаны критерии, по которым оценивают университеты и колледжи аккредитационные ведомства. Приведена классификация университетов в зависимости от степени, которая присуждается.

Ключевые слова: *высшее образование в США, специальное образование, колледжи и университеты в США, аккредитационная организация, дипломы США, ассоциированная степень, степень бакалавра, степень магистра, докторская степень.*

Havryliuk N. M. Organizational component of the US higher education system

The article examines some aspects of the organizational component of the US higher education system. These are public or private universities, colleges of liberal arts, public or non-profit colleges. Statistics are provided on the ranking of universities around the world. Colleges and universities in the United States are considered in terms of goals: some may focus on professional, business, engineering or technical curricula or on curricula in the humanities. Described are the degrees received by graduates from US higher education institutions (associate degree, bachelor's degree in humanities and bachelor of natural sciences, master's degree, doctoral degree). Some types of institutions that provide diplomas in the United States are identified. The criteria for assessment by universities and colleges of accreditation departments are described. The classification of universities is given, depending on the degree of predominance of degrees.

Key words: *higher education in the USA, post-secondary education, specialized education, colleges and universities in the USA, accreditation organization, US diplomas, associate degree, bachelor's degree, master's degree, doctoral degree.*